

sosialurinn

VÍKUSKIFTIÐ

Soleiðis fert tú ongantið at verða —

Álopið var farið rótandi heim eftir bönum, eitt sindur tarnað av maskinbyrsuskjóting frá tronganum og teimum fimm ella seks bóndagörðunum. Í býnum hevði eingin mótstöða verið, og nú vóru teir komnir heilt yvir at ánni. Nicholas Adams kom súklandi niðan eftir vegnum, men so gjørdist so óslætt, at hann mátti fara av og leiða súkluna. Lætt var at siggja, hvat her var fyrifarist, tí allastaðni sløgðust teir falnu.

Teir lógu har antin ein og ein ella í dungum í tí síða

grasinum á bönum ella fram við vegnum. Lummarnir tømdu, og flugurnar surraðuuttan um teir. Hjá hvørjum tí einasta líkinum, bæði teimum, sum lógu hvørt sær, og teimum, sum lógu tilsamans, lá hópur av pappirum.

Í grasinum og í økrunum, báðu megin vegin — í støðum eisini mitt á sjálvum vegnum — lá hópur av útgerð: Ein herkokur — hann mundi vera komin higar, meðan teir hildu væl til standa, og at einki fór at henda —, dungar av breyðposum úr skinni,

sprengiknottar, hjálmar riflur — nakrar við brókini upp og bajonettini grivnari niður í svorðin; teir høvdu roynt at grava seg niður, men ov seint var —, og so aftur sprengiknottar, hjálmar, riflur, spakar, lóðurkassar, pistólir við patrónum bind, gassmaskur — og ein tung maskinbyrsa á tryfóti mitt í einum dunga av tómunum patrónum; patónbondini hingu út av tromunum á teimum opnaðu lóðurkassunum; kannan til kolivatnið lá hvelvd og tóm; botnstykki var einki, og uttanum lá manningin í lögnum og avskeplaðum støðum. Og í grasinum uttanum aftur ein hópur av øllum hesum pappirunum.

Har vóru altarbøkur og bonarbøkur; har vóru hópmyndir, har tú sást maskinbyrsudeildina standandi á rað, fróir og vælhýrdir sum aftan á ein fótóltsdyst. Nú lógu myndirnar samanrúkkadar í grasinum. Har vóru postkort við rakstrarrópum á, har tú sást ein eysturrikskan hermann royna at fella eina kvinnu niður á eina song. Jú, har var ein hópur av sovorðnum postkortum, helst mundu tey verða bytt út beint aðrenn álopið. Nú lógu tey her, spjadd ímillum líkligar myndir og smáar myndir av bygðagentum og børnum, og allastaðni lógu brøv, brøv í hópatali. Altið lógu so nógv pappir hjá teimum deyðu, og hetta álopið hevði einki undantak verið.

Teir deyðu, ið her lógu, vóru nýliga dripnir, og eingin hevði givið sær far um annað enn tað, teir høvdu í lummunum. Merkiligt so fáir av okkara eru fálnir, hugsaði Nick. Eisini vápnafrakkar teirra stóðu opnir sum hjá hinum og lummarnir tømdu. Av støðuni, teir lógu í, bar til at siggja, hvussu skjótt og úrslitagott álopið var farið fram. Og so upptúsnaðir allir, nú so heitt var í veðrinum, sama hvørji tjóð teir vóru av.

Teir mundu óivað hava roynt at verja býin til seinasta mann frá tronganum, og fáir vóru teir eysturrikarar, sum høvdu havt stundir at taka seg aftur inn í býin. Har lógu einans triggir fálnir á gøtuni, og líkt var til, at teir vóru raktir, meðan teir flýddu. Húsini í býnum vóru illa farin av skjótingini, murbrot, kálk og skilp allastaðni

at siggja í gøtunum, brotin stórviður, knasaðir taksteinar og allastaðni hesi djúpu holini, fleiri teirra so gul at siggja til av sinnopsgassinum. Í øllum sorilsinum lá hópur av kúlum og jarnpettum og ikki eitt menniskja nakrastaðni at siggja.

Nick Adams hevði ongum menniskja møtt, síðani hann var farin úr Fornaci. Hann hevði fylgt vegnum gjøgnum tað kjarrvaksna lendið. Vinstru megin hevði hann fleiri ferðir sæð kanónir fjaldar undir morberjagreinum. Hann hevði varnast tær, tí hitin darraði í luftini yvir leyvinum, tá sólin sá á stálið, men fólk hevði hann einki sæð. Nú kom hann gangandi gjøgnum býin og undraðist á, at hann lá manntomur. Hann kom niðan á vegin, ið lá oman at ánni. Millum býin og ánnu var stór brekka, haðani áin sást og tann lági bakkin hinumegin, har eysturrikararnir høvdu grivið seg niður. Alt var so grønkað, síðani hann var her seinast. Her niðri var ikki stórvegis broytt hóast harðar bardagar.

Herdeildin lá fram við áarbakkunum vinstrumegin. Ovast uppi høvdu teir grivið ein hóp av holum, og har sótu nakrir mans í teimum. Nick varnaðist, hvussu maskinbyrsurnar stóðu, og hann sá, hvar rakettnar stóðu á fotum. Mennirnir lógu í holunum og svóvu. Har var eingin vaktarmaður, sum rópti á hann. Hann gekk sína leið, og tá hann kom undan eini nös á áarbakkanum, kom ein ungur staptur loytnantur við reyðrandaðum, blóðsprongnum eygum ímóti honum. Loytnanturin siktaði eftir honum við pistólíni.

«Hvor eru tygum?»

Nick segði honum, hvør hann var.

«Hvussu kann eg vita, at tygum siga satt fyri mær?»

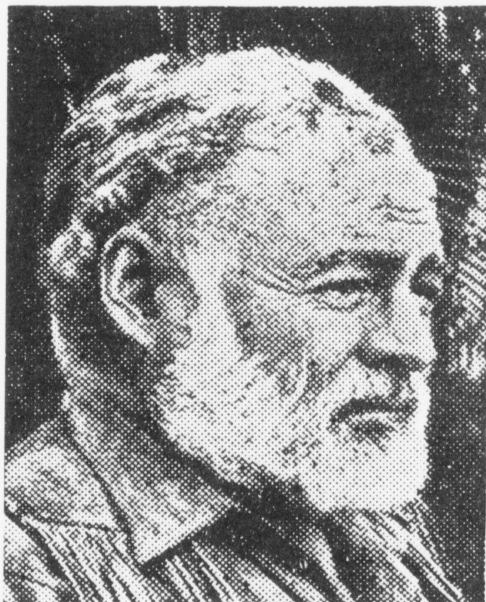
Nick rætti honum samleikakort sitt við myndini og stemplinum hjá triðja herinum. Loytnanturin tók tað frá honum.

«Hetta havi eg eftir.»

«Nei, tað gera tygum ikki,» segði Nick. «Gevið mær kortið aftur og goymið hasa pistólina. Koyrið hana aftur í húsan.»

«Hvussu kann eg vita, hvør tygum eru?»

Ernest Hemingway

var foddur í 1898 í tí sonevnda »middle-west» í Amerika og doyði í 1961. Ein amerikanskur ummælari hevur kallað hann Byron í okkara öld, og samanberingin er ikki av leið. Á sama hátt sum Byron gjørdist Hemmingway tann stóra fyrimyndin hjá ungdominum. Og orsakirnar eru tær somu. Ungdómurin kennir seg vónsviknan, men er í roynd og veru romantiskur. Hann er vónsvikin av tí sokallaða kraddaraandanum, sum uppi er í tíðini og flykkist um ein mann, sum er dámligur og dárandi, ein mann, sum hevur livað eitt romantiskt liv og dugir at siga mannsliga frá hesum lívi.

Heppið var tað, at henda hetja ungdomsins samstundis var so stórir listarmaður. Stíllur hansara er ógvuliga knappur, og í tí besta, hann hevur skrivað, stígur hann so hátt, at hann kann sammetast við tær fornu íslendingasøgurnar.

Vit fara her at prenta eina stuttsögu hjá Ernest Hemmingway. Hon er úr stuttsögusavni hansara »Winner take nothing» og eitur »Soleiðis fert tú ongantið at verða».

Ritstjóri:
Hans Thomsen